

TELEGRAFUL ROMANULUI.

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabinu la expeditorul foiei, pe afară la c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Prețului prenumerațiunii pentru Sabinu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 10.

ANULU XXIII.

Sabinu in 214 Februaru 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. v. a. Pe unu jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prin. și țier. streine pe unu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabinu I Februaru.

298

Pâna cându privirile întregii monarhie, că sa nu dicemu mai multu, erau indreptate asupra evenimentelor ce se desfășura în Budapesta, credem ca amu fostu în dreptu sa nu le ignorămu nici noi, și pre câtu ne este cu putintia, după impregiurările noastre, ne-amu și silitu a le ilustra din mai multe și mai putiene puncte de vedere, atâtu prin articuli speciali, câtu și prin raporturi despre dieta de dreptu. A motivă purtarea noastră mai pre largu e de prisosu, ea este motivată prin însemnătatea evenimentelor însăși.

Bateru atâtă, deca nu ni este datu și nouă românilor a participă de dreptu la afacerile, cari impletescu, și inca strinsu, și interesele noastre parasite de noi însăși (că sa le impletisca altii) în cunună vietiei de statu, acolo unde voru altii, daru nu unde aru trebui sa staruim sa fia impletite. Căci, deca amu începe ierasi a face listă a cestiunilor, cari ne atingu pre noi românii în interesele cele mai vitali și cari s'au desbatutu și votatu în dieta din Budapesta numai dela 1869, ori numai dela 1873, încôce și deca nu ne-amu pune curmedisiiu preste consciintia, ni s'aru infurnică pielea și ni s'aru radica perulu maciua în capu de grôza neglijentiei celei mari natiunali, pusa sub firmă a cea plausibile a resistintiei (?) passive.

Obiectiunea ce ni s'aru face cu aratarea spre acei putieni conatiunali ce au luat și iau parte la dieta, ca nu folosescu nimic, deca s'aru face, nu o amu pute consideră decâtu de o nisuintia spre a acoperi slabiciuni, cari de unu tempu încôce, rodu, în diverse forme, la radacinile esistintiei noastre natiunali. Nici sasi d. e. nu suntu impunatori prin numeru în dieta. Nici ei nu potu arată învingeri numeroase în dieta. Dara luptele lor nu se potu numi nici decum sterpe; și de alta parte ei puteau fi și mai nepasatori decâtu noi către cele ce se intempla în casa țierei de pre malulu stangu alu Danubiului, pentru ca au pre „fidelii constitutiunali“ dincolo de Laită, au pre Bismark cu tota Germaniă, la spatele lor.

Reflessiunile aceste nu suntu recriminatiuni. Ele suntu unu oftatu durerosu, în fată a evenimentelor celor nouă, cari ne voru ingropă și mai adencu în nepasarea noastră și în nepasarea acoloru ce croiescu singuri sortile noastre, fără de a se audă în lumea politica o singura voce valorosa și din partea noastră.

Orologiulu parlamentariu din Budapesta va stă pre locu vre-o câte-va zile, pentru ca votarea bugetului în desbaterea generale este primita. Ministrulu presiedinte Bitto a și plecatu la Vienă, inca alalta-eri, spre a raportă Regelui și a face și propuneri. Vre-o câte-va zile avemu asiă dara regazu sa ne întorcem spre alte afaceri. Întrebămu inse spre care?

A ne amestecă în controversile unor foi române despre conferintiă natiunale, despre formă a convocarei ei și alte cestiuni secundarie, ni se pare ce-va superfluu. A ne demite la critici și recenziuni asupra unui memorandum recunoscutu, despre carele inse se dice ca este o palida copia de pre celu alu comitetului natiunali

dela 1872 și pre care faptuitorii lui principali lu reclama de unu ce de natura privata, ierasi este și mai superfluu. Astfelu de discussiuni despre lucruri purtate, cum dice ôre cine, că doi bani în siepte pungi, mai alesu după ce lucrurile au trecutu prin unu fiasco, potu pre lesne duce publiculu pre terenulu celu sterilu alu fraselor, pre acea arena arinosa, și nasiposa, de cuvinte cautate, impenate cu niscari date neesacte, pre care arena unu providentialu cu altulu și invertu caii de bataia, pâna cându se urescu si ei de luptă lor și desgusta și pre altii, nu numai de lupta, daru și de interesulu de a vedé ce-va, de a audé ce-va.

Deca deschidemu colonele diurnalelor noastre dela 1865 încôce și urmărimu desvoltarea evenimentelor în patria, apoi trebuie sa dicemu ca iconă de mai susu s'a repetitu de mai multe ori și ni se pare ca suntemu pre aci sa o vedem repetindu-se de nou, pentru că în fine, din consideratiuni politice asiă de inalte încâtu sa nu le pricepa nici acei ce le propaga, iera — „sa cuprinda tacerea tôte“.

Suntu ômeni cu gusturi deosebite; acei inse, cari avemu ante acte asiă de frumose, cum suntu a le nostre; acei ce amu indigitatu totu deună spre ce-va positivu și spre ce-va realu și totu odata folositoriu natiunei și patriei, aru trebui că sa nu lasămu a ni se seduce și privirile noastre asupra desiderioru politice nascute din mai susu atinsele „inalte“ consideratiuni „diplomatice“: *tantum propter delectationem*. Sa lasămu pre fia-care după placerile sele; daru noi sa ne continuăm operă noastră, carea cum amu disu este și natiunale și patriotica, cu atâtu mai vertosu, cu câtu astadi vedem enunciatii indirecte. în întielesulu acestă, chiaru și dela barbati de pareri opuse parerilor noastre.*)

Vomu dá de greutăți? Au datu și altii, au datu tôte de mari greutăți, câtu au și realizatu ce-va folositoriu pentru poporu.

Sperămu inca ca conferintiă natiunale, nu va fi manata cu vorbe frumose *ad calendas graecas*. Sperămu mai departe, ca ea va avé rezultatulu doritu. Dara după esperintiele de pâna acum avemu totu dreptulu sa ne temem si de contrariu. Si sa suferim că si la alegerile viitorie dietali conatiunali nostri sa fia espusi la bună placerea unor și altor?

Asia ce-va sa nu mai fia.

În inimile ininteligintiei nostre, și prin trensă în inimile poporului nostru, se petrunda o ambițiune mai nobile decâtu la alegerile trecute. Clatinarea că trestia sa fia delaturata cu totulu. Resolutiunea sa decoreze pre fia-care alegatoriu, că sa dovedim prin fapta, ca suntemu unu poporu demnu de libertăți constitutiunale și cu maturitate politica. Resolutiunea acestă e de lipsa din bunu tempu, căci iata vine tempulu reclamatiunilor, și deca au fostu cându-va de lipsa că sa ne cugetăm seriozu la pasii acesti pregatitori, este acum, cându legea electorală este asiă dicendū nouă și prin diversele ei dispusetiuni va dá ansa la multe reclamatiuni.

Sa vorbim putien, daru sa lucrăm mai multu; căci numai asiă

*) „Gazeta Transilvaniei“ nr. 8 a. c.

vomu dovedí ca ne-amu pastratu neatinsele naturelulu nostru natiunali, care se cuprind în cuvintele: *Tace și face.*“

În ultimulu numeru din „Mémorial diplomatique“ gasim următoarele renduri, sub titulu de „criza orientala“:

„Dela resbelulu din urma și dela convulsiiunea teribila ce a rezultatu dintrensulu, Occidentulu e, că sa dicem asiă, abandonatu la ala doilea planu; Orientulu ocupa aprôpe singuru scenă politica. Este forțe probabilu ca evenimentele cele mari ne voru veni de aci înainte din Livantu. Aceste evenimente inse voru fi putien satisfacatorie, că totu ce ne vine adi din afara.

Deca Europă e bolnava, lumea musulmana e amenintata de ruina. Diplomatia pôte forțe bine sa sustiena câtu de multu imperiulu otomanu, acestu imperiu se afla într'o lucrare de disolutiune.

Populatiunile crestine supuse Portii și statele vasale dependinti de Turciă se afla într'o stare de revolta latentă contră Sultanulu. Pre cându această revolta n'astepă de câtu o ocasiune spre a isbucni și ia pre fie ce di proportiuni mai amenintatôrie, guvernulu turcescu stă nemiscatu; elu e neputinciosu spre a oprí populatiunile și a garantă pacea în domenele sele. De aci o stare de lucruri nelinistitôrie pentru puterile vecine și care amintesc vechia republica a Poloniei. Aceste poteri astepă de adi pâna mâne, dintr'unu momentu într'altulu, că linistea sa fie turburata la hotarele lor.

Cându unu membru din familia europena e bolnavu precum e Turciă, nu trebuie sa ne mirăm, deca vecinii iau mesuri de precautiune și deca caută a se garantă la tempu contră eventualitătilor ce s'aru potea ivi într'unu viitoriu mai multu și mai putien apropiatu.

Incidentulu din Muntenegru s'a resolutu, gratia concursulu activu alu celor trei puteri aliata, daru furtună bubuie din tôte părțile și vulcanulu pôte arunca flacari asupra altor puncte și mai cûrendu pôte de câtu ne-amu asteptă.

E forțe de temutu că evenimentele estraordinari ce vinu din Orientu, într'o di sa nu schimbe echilibrulu generalu într'unu modu altmintreni cu multu mai gravu de câtu cum a fostu cu cele două resbele din Orientu.“

„Pressă.“

Dieta Ungariei.

Budapesta 1 Februaru 1875. La ordinea dilei de astadi se continua desbaterea generale asupra bugetului și primulu oratoru insinuat la cuventu e cont. Lónyay.

Oratorulu descrie pre scurtu situatiunea, care e într'adeveru serioza, daru nu fără sperantia, și arata, ca densulu a presemnatu dejă în anul 1867 în liniamente mari principiile ce trebuie observate în politica financiale, cari și astadi suntu recunoscute. Voindu sa esimu din confusiunile financiale de astadi trebuie sa ne nesuim înainte de tôte sa creăm unu bugetu normalu, care sa corespunda puterilor țierei și sa introduca odata crutiarea recomandata de tôte lumea. Oratorulu desfășura principiile cari

suntu decisive la statorirea bugetului. Cu nesuintă de a restabili echilibrulu în bugetu în restempu de 2—3 ani, trebuie sa meargă mâna în mâna măsurile necesare pentru radicare a contribuabilității cetățienilor.

O mare erore a fostu, ca în anul 1848 la constituirea ministerioru s'a acceptatu sistemă franceza de port-foiuri fără de a se consideră sistemă practica a Engliterei, care pastrăza pentru premieru mare influentia. Asemenea erore mare este modulu cum se desbate bugetulu în camera; s'a intemplatu ca în 1870 preliminarulu erogatoru s'au urcatu prin propuneri din partea deputatoru sengurateci mai susu de unu milionu, pre cându trebuie sa se observe principiulu de a ne padă de ori-ce plusu în erogate.

Acum cându deficitulu esiste dejă trebuie firesce sa ne ingrigim de acoperirea lui, daru oratorulu țiene ca nu este acomodat planulu de a esoperă acestă prin o rapede și atâtu de considerabila urcare a contributiunilor, mai bine sa ne resolvem a introduce urcarea gradatim și sa luăm unu ciclu de 2—4 ani de basa la comutare. Oratorulu numai atunci pôte votă linistitu urcarea dărilor, cându s'aru convinge printr'unu planu sistematicu, ca sacrificiile într'adeveru ducu la scopulu doritu. Această linistire trebuie sa o dăm și poporulu, care platesce contributiunile.

Oratorulu desvôlta apoi în detaiu propunerile sele ce le țiene necesare pentru restabilirea echilibrulu în bugetulu statulu, arata cu cifre, câtu s'aru poté crutiă în restempu de 3 ani în fia-care resortu, în fia-care ramu din administratiunea statulu, atinge în genere reformă contributiunilor, mai alesu contributiunea de pamentu și discuta în detaiu avantajiele ce le potem avé dela o revisiune corespundietoria a tratului vamalu și comercialu.

După o scurta polemica contră lui Moricz oratorulu indigităza la Angliă, unde după asemenea crize financiale grele vindecarea reloru s'a încercatu numai cu incetulu fără de a îngreună de odata pre contributori cu sarcini nesuportabili, capitalele perdute s'au recastigatu mereu prin munca neobosita. Acestă se intempla astadi în Franciă într'unu modu admirabilu. Oratorulu releva necesitatea de a regulă și emancipă creditulu. Deslegarea cestiunei bancei este de neapărata trebuintia. Densulu nu este amicul monopolulu de banca, totusi între impregiurările actuali afla ca nici sistemulu libertății de banca nu este acomodat și doresce o resolvere care sa corespunda mai bine cu consolidarea creditulu și cu interesele țierei.

După o pauza de vre-o câte-va minute, ce o dispune presiedintele, se primesce nuntulu casei de susu despre acceptarea proiectulu de lege relativu la cladirile nouă din capitala, și după acestă continua Lónyay, ca mesuri timide nu au nice unu rezultat, numai o pornire energica ne pôte ajuta, și apoi trecendū la desvoltarea principiilor sele despre politica interna, oratorulu arata, ca și densulu doresce prolongirea sesiunei dietali și micșiorarea numerulu deputatoru. Necesaria, că reformă parlamentulu este și reformă administratiunei și coalitiunea celor două partide mari din dieta, pentru a pune unu guvern

largi spre orientu. La unu atare casu autorulu speréza, ca Austria cu tóte popórele sele se va luptá pentru esistintia cu tóta barbati'a fiindu ca unu atare resbelu va fi celu din urma si va decide definitiv esistintia séu stingerea monarchiei nóstre dintre statele continentali. Pentru unu atare evenimentu trebuie sa folosimu tempulu ce mai avemu, — termina autorulu — pentru a ne creá celu putienu preconditioniile unei defensive norocóse.

Cine observa miscárele din imperiulu germánu, cine vede, cum Germani'a inarméza mereu, pre cându de alta parte asigura poterile despre o pace durabila, si in fine cine tiene contu de consecintiele lupteloru glorióse ce le a avutu germanismulu in tempulu din urma, acel'a nu póte deduce din premisele istorice date alt'a decâtu ca Germani'a nu se va odichni pâna ce nu va intrá in limitele sele naturali; ea gravitéza spre orientu si pentru a ajunge trebuie sa tréca preste ruinele monarchiei nóstre. Iéa caus'a intemeiata a acestoru funeste ingrigiri!

Orientulu militarlu.

Conflictulu celu recentu, care erá aprópe sa puna focu la cele patru colturi ale Orientulu, si care n'a doritu potolirea lui imediata de cátu energicei interveniri a puterilor celor mari, este din nenorocire din acele pericole care potu sa renasca dintr'unu minutu intr'altulu. Pre cátu tempu divanulu nu va modificá intr'unu modu radicalu lini'a sea de conduita, pre cátu tempu elu va plecá dela acestu principiu ca crestini cari locuescu in imperiulu turcescu suntu inamicii sei naturali, suntemu autorizati a ne teme de întórcerea incidenteloru, ale câroru consecintie desastróse diplomati'a nu va avea póte totu-déun'a puterea sa le previna.

Sgomotulu armeloru póte sa resune, in minutulu celu mai putienu asteptatu, de cealalta parte a balkaniloru. Malulu stengu alu Dunarei séu gurile Cattarului potu sa fie inca odata, precum au fostu fôrte adesea dela inceputu acestui secolu, teatrulu unoru lupte sângeróse între turci si crestini.

In ce conditiuni s'aru produce astadi aceste lupte necontentu amenintátorie, déca aru isbucni? Ce fortie aru putea sa opuna principatele

crestine armatelorú Sultanulu? Si, din partea lorú, ce numeru de ómeni aru potea sa puna turcii in campanie? De asemenea natura suntu întrebárele care si le pune cine-va in fati'a unoru asemenea eventualitati, si a câroru solutiune ofera, in momentulu de fatia, unu adeveratu interesu de actualitate. De acea, de-si amu mai avutu ocaziunea, de mai multe ori, sa vorbimu lectoriloru nostri asupr'a acestui subiectu, credemu ca trebuie sa mai revenimu odata, spre a resumá, in putiene cuvinte, pre cátu se va putea insa de esactu, situatiunea militaria a Orientulu.

Astfelu, dupa cum ne scrie la 25 Decembre trecutu correspondentulu nostru dela Constantinopole, raportulu oficialu adresatu Sultanulu de cátra marele-viziru Husein-Avni-Pasi'a radica la 182,874 soldati si 29,650 cai efectivulu trupeloru turcescu in tempu de pace. Pe picioru de resbelu, acésta fortia activa, totu-déun'a gat'a, dice raportulu, de a intrá in campanie, póte sa fia imediatu radicata la 199,155 ómeni si 54,532 cai. Pre lângá acésta armata activa, esista totu-déun'a o reserva (Redifi) pre care marele-viziru o evaluéza la 5 séu 600,000 ómeni. Adoptându aceste cifre, amu ajunge astfelu la o fortia totala de 800,000 ómeni. Afara de aceste artileria poseda 2184 piese de campanie si 84 mitralieze. Acestea suntu cifrele oficiale.

Ómeni competinti inse, care au facutu calcule esacte asupr'a situatiunei, evaluéza ca, in starea actuala, o mare parte din aceste fortie este dabiá pre calea organizatiunei. O brosiura publicata de curendu de cátra unu oficiaru alu armatei austriace ficséza la 340,000 ómeni infanteri'a, 35,000 cavaleri'a, si 732 tunuri, fortiele reale pre care Turci'a aru potea sa le puna pre picioru in casu de resbelu.

Aceste trupe au, este fôrte adeveratu, avantagiulu de a fi bine disciplinate, bine instruite, si fôrte seriosu comandate. De mai bine de trei-dieci de ani, oficiari europeni, printre care a figuratu între alti feld-maresialulu Moltke la debutulu carierei sele, si-au datu ostenéla de-a vâri in capulu armatei turcescu principiele strategiei moderne.

De partea principatelorú crestine, fortiele cari aru potea fi opuse ace-

stre. Atunci pre la Rosalie ne pomenimu deodata cu câte unu frigu asiá de simtitu, încátu cautámu tóte cojócele, iéa negutiatorii de lemne si de carbuni cánta psalmi de bucuria si jóca inaintea magazineloru. Atunci cunósemu noi europenii cátu ni este de buna insul'a Island'a.

Nu credemu ca se va indoi cine-va, ca period'a de ghiatia a incetatu in Europ'a septemtrionale (de média nópte) numai dela aparinti'a Islandei incóce. Este naturalu dara, ca indata ce aru disparé iérase sub apa, si acésta se póte intemplá — esemple suntu destule, — pace buna! de verdia crétia! pace buna de ciuciuleti, ciuperci si bureti! pace buna de spinatu si de o inghititura buna dela Bobáln'a séu dela Balcaciu! Atunci gerulu nu se mai intrerupe tocmai pre cându stámu gat'a sa facemu o excursiune cu sani'a. — Si pentru diurnalisti va fi reu in monotonia cea lunga a ierniloru uniforme, cáci pre cine va interestá atunci sa cátesca, déca s'aru scrie de esemplu o notitia: *frigulu se continua*; o usiurintia aru avé numai acele diurnale, câroru li place sa spuna lucrurile cu ani inainte. Atunci aru puté dice: „Noi amu predisu cu *siepte ani* inainte, ca si in iérm'a acést'a va fi dela inceputu pâna la stersitu totu frigu.“ Dara de tempuri de aceste sa ne feresca Ddieu!

lor'a ale Turciei suntu asemenea organizate dupa sistemele cele mai recente; ele au pucsi cu acu, carabine Minie, tunuri Krupp; si in numeru ele suntu multu mai fôrte de cátu cum aru crede cine-va la prim'a ivire. Dela emanciparea lorú, tóte silintiele acestoru provincii s'au indreptatu in adeveru de acésta parte. Ele au voitu, mai nainte de tóte, sa aiba o armata. Ele au sacrificatu, spre a ajunge la acestu scopu, cea mai frumósa parte a venituriloru lorú.

Muntenegrulu, spre esemplu, acestu statu, micu a cârui populatiune, dupa cum amu mai spus'o de curendu, de abia aru fi de ajunsu cá sa populeze unu suburbiu a Vienei; acestu statu póte, cu tóte acestea, sa puna pre picioru de resbelu o armata de doue-dieci si cinci mii ómeni. Toti cetatienii sei suntu soldati, dela 17 pâna la 50 de ani; si principatulu poseda arsenale fôrte bine provisiunrate spre a-i armá pre toti intr'unu modu convenabilu. Artileri'a sea se compune de 7 baterii de munte, de 2 pâna la 4 piese fia-care, cu totulu 24 tunuri.

Serbi'a n'are decâtu o fôrte slaba armata permanenta, spre a nu-si ruina financiele. Trupele inse din care se compune forméza in realitate cadrele armatei natiunale, care este totu-déun'a gat'a de a fi imediatu organizata. Prim'a radicare póte sa dea, cu armata permanenta, unu totalu de 92,300 ómeni. Ultim'a radicare, care aru fi asemenea chiamata sub arme in casu de periculu, este de 47,100 ómeni. In definitiv, armata serba, pre picioru de resbelu, si mai alesu in vederea unei lupte atátu de decisive, aru putea sa fia radicata la 139,400 ómeni. Ea poseda mai bine de trei-dieci mii cai si 188 piese de artilerie.

Romani'a poseda o armata permanenta de 42,000 ómeni, o armata teritoriala de 47,000 si o reserva de 43,000, cu totulu 132,000 ómeni minunatu disciplinati, obicinuti cu marsiuri si esercitiuri continue, fôrte bine echipati si inarmati. Acésta armata nu poseda mai putienu de 288 tunuri.

In sumariu, cele trei principate crestine vasale Portiei, aru putea, adunandu-si puterile, sa opuna aprópe trei sute mii ómeni la cele trei sute patru-dieci de mii ai armatei turcescu, si sa faca sa tune contr'a ei mai bine de cinci sute de tunuri.

In aceste conditiuni, lupt'a aru putea sa fia lunga, teribila, desastrósa; si cine-va intielege fôrte usioru de ce tóte silintiele puteriloru celor mari s'au concentratu, pre tempulu afaceri dela Podgoriti'a, asupr'a acestui punctu esentialu: a localisá lupt'a, a o impedeá sa se intinda, déca nu voru putea sa o impedece de a isbucni.

„Le Danube.“

O scurta recensiuone asupr'a Catechismulu micu. ce se propune in scólele poporali confessionale greco-orient.

Branu in 22 Ian. v. 1875.

(Fine.)

Precum nici unu omu pre lume nu este fára pecatu, asiá si lucrulu facutu de omu nu póte fi fára de pecate; a-si inchipuí cine-va contrariulu, aru fi cea mai mare absurditate.

Prin urmare eu nu pretindu, cáci totu asemenea absurditate aru fi a pretinde compunerea unui manualu fára defecte; dara avemu totu dreptulu a asteptá si chiaru a pretinde compunerea manualelorú cátu se póte cu defecte mai putiene, séu mai bine disu: cátu se póte dupa unu modulu mai usioru si mai lesne ducatoriu la scopu. Dara apoi unu manualu de scóla, si inca tocmai studiulu de religiune — Catechismulu, — cum au potutu remanea de atát'a tempu pâna acum, cu atâtea si asiá mari defecte, eu nu-mi potu inchipuí. Eu cunoscú acestu Ca-

techismu din esperinti'a-mi si prac-s'a-mi propria, si afirmu cu tóta puterea cuventulu meu, ca acestu manualu — studiu de Religiune, nici decum nu póte corespunde, nici póte duce la sublimulu scopu, la care tiintesce si trebuie sa duca studiulu Religiunei.

Deci eu dorescu ba ceru si pretindu compunerea altui Catechismu, cu totulu nou, in litere, stilu si in cuprinsu, in urmatoriulu modu:

a) Catechismulu in scóle — cá studiu de Religiune, — a se scrie, ti-pari si dá scolariloru cu litere latine;

b) Cele trei elemente ideali crestinescu, adeca: credinti'a, dragostea si nadejdea, a se desbate, compune si propune, pentru clasele II elementarie întregi, dara fôrte pre scurtu si la intielesu. Iéra pentru clas'a III si IV, iéra tóte, dara aici, a se tractá mai pre largu si la intielesu. Adeca eu dorescu compunerea unui singuru manualu cá studiu de Religiune pentru norm'a intréga, inse impartitu dupa clase; iéra materi'a lucrata si asidiata, cátu se póte dupa principiele teologice ale asiediaminteloru nóstre bisericescu, si dupa acelea ale pedagogiei moderne.

c) Întrebárele a se pune — fia care, deplinu, întregi si la intielesu.

d) In responsuri sa se cuprindia si întrebárele; cáci numai asiá se póte scolarulu deprinde a vorbi in constructiuni întregi, bine si la intielesu.

e) Aflu necesariu a se face si unele notitie cu esemple si asemenári, pentru invetiatoriu — cá sa póta esplicá cu atátu mai bine si mai usioru scolariloru sei intielesulu principeloru religioarie; aceste notitie potu servi pentru invetiatoriu de totu atâtea directive metodice; si in fine

f) Aflu de neaperata trebuintia culegerea mai multoru pasagie, ca citate din s. Scriptura, la tóte afirmatiunile si negatiunile ce vinu inainte in Catechismu; aceste inca a se pune cá note alaturate la Catechismu; fiindu apoi Catechismulu provédutu cu astfelu de citate puternice din s. Scriptura, invetiatoriuulu va fi in stare a iradiciná in scolaru semntiamentele cele religiose si ai face intru adeveru crestini buni si adeverati intarindu-i in acelea, — de o parte; iéra de alta parte va fi in stare a combate vitiulu si tóte scaderile din scolaru cu tóta puterea cuventulu; si apoi iéa in modulu acest'a — crediu eu, — se póte ajunge scopulu la care tiintesce studiulu regiliunei, cu adeveratu si siguru.

Acést'a este parerea si convingerea mea individuala, spriginita inse in unanimitate de întregu corpulu invetiatoriescu braneanu in siedinti'a conferintiei din 2 Ianuaru v. 1875.

Vomu vedé inse si parerile altoru corporatiuni didactice.

Aici e vorb'a de schimbári si reforme in studiulu religiunei; corpurile didactice inse potu numai a-si dá parerea, dara alta putere nu au, ca tóta competinti'a cade si sta in puterea si bun'a vointi'a maritulu sinodu episcopescu; deci noi mai intáiu avemu sa ne descoperimu si impartasimu parerile unii cu alti prin jurnalistica si in urma a rogá pre maritulu sinodu episcopescu, déca afla de bine a ne incuviintia cererea.

Dorescu sa audiu si parerile altoru corporatiuni invetiatorescu.

Teodoru Popu
invet. primariu.

Domnule redactoru! In nr. 9 din „Column'a traiana“ pre anulu 1873 amu publicatu o lista de diuarele române ce au aparutu in Daci'a traiana, dela anulu 1825 pâna la Iuliu 1873; iéra in nr. 1 din citat'a fóia pre anulu 1874, amu publicatu unu suplementu la acea lista, care contine diuarele ce aparusera dela Iuliu pâna la Decembre anulu espiratu.

Continuandu acea lucrare, amu onóre a

